

Ordning, studiero och bättre resultat i skolan...

...hur f*n ska det gå till...?

Malin Bruhn, Pysslingen | Peter Karlsson, Psykologpartners

malin.bruhn@pysslingen.se | peter.karlsson@psykologpartners.se

Brist på arbetsro är ett problem

- Nästan 8 av 10 lärare instämmer i påståendet "Det ska vara mer ordning och reda i skolan"
- Mellan 30 och 40 procent av eleverna uppger att de aldrig eller nästan aldrig har arbetsro i klassrummet. På högstadiet är siffran över 50 procent
- 38 procent av eleverna utan arbetsro har svårt att somna minst en gång i veckan och 20 procent av dem har ont i magen varje vecka
- 16 procent av alla lärare drabbas av hot och 7 procent av direkt våld.

Källor: SCB, Skolverket, Lärarnas Riksförbund och Arbetsmiljöverket

Olika "lösningsförslag"

Fler och bättre inspektioner

Bättre på att utreda
och diagnosticera

Enskild undervisning

Mer disciplin
och "katederundervisning"

Kepsar och mobiler...

Varför PBS i skolan?

- Många lärare beskriver att de fått lite eller ingen undervisning i att hantera elevernas beteenden i klassrummet under lärarutbildningen
- Lösningen kanske är mer komplex än att handla om "kepsar och mobiler"...

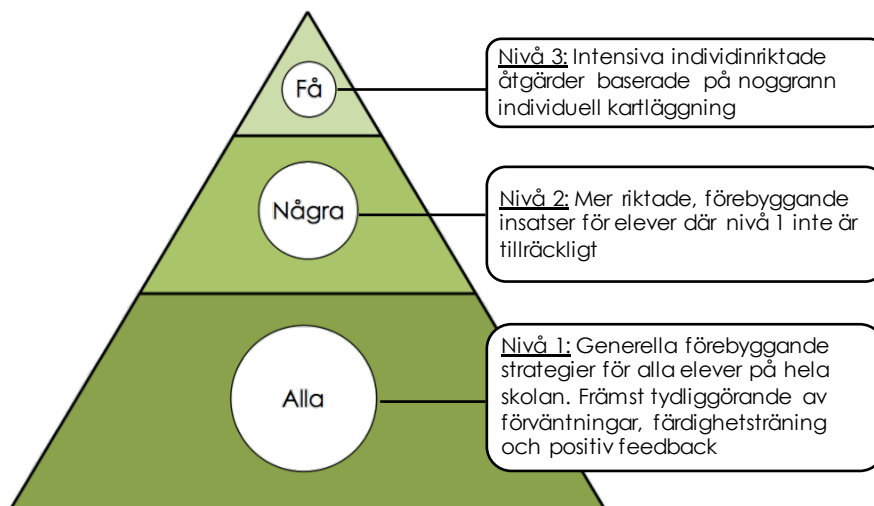
Skollagen, 5 kap: Trygghet och studiero

3 § Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Vad är SWPBS?

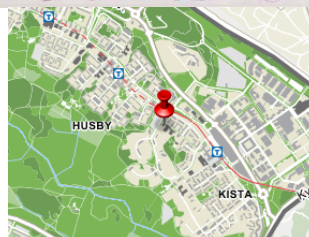
- Genomgripande förhållningssätt för att arbeta förebyggande med ordning, trygghet och studiero i skolan
- Evidensbaserat arbetsätt, baserat på tillämpad beteendeanalys/positivt beteendestöd
- Utvecklat i USA, främst använt i USA och Storbritannien, bland annat implementerat på mer än 10 000 skolor i USA (2010)
- Norsk variant (PALS) implementerad och utvärderad
- Riktas till alla elever och all personal och genomförs i hela skolan
- Tre olika nivåer
 1. Förebyggande basnivå för alla elever
 2. Mer riktade insatser för elever med lite större behov
 3. Skräddarsydda ofta resurskrävande insatser för elever med stora behov
- Långsiktigt arbete
- Fokus på organisation och implementering

Skolövergripande beteendestöd

Exempel

Pågående SWPBS-projekt

Förväntade beteenden

- Klart definierade förväntade beteenden hjälper eleverna att veta vad de ska göra, inte bara vad de inte ska göra
- Klart definierade förväntade beteenden hjälper de vuxna att veta vilka beteenden de ska stötta och uppmuntra hos eleverna
- Ansvar för att skapa förutsättningar för att eleverna ska lyckas med att utföra förväntade beteenden ligger hos vuxenvärlden (till skillnad från regler som förlägger ansvaret hos eleverna)
- Om eleverna inte lyckas bete sig på förväntat sätt måste vuxenvärlden problemlösa kring hur man kan öka förutsättningarna för att eleverna ska lyckas
- Framtagandet av förväntade beteenden utgår från skolans värdegrund

Tydliggör förväntade beteenden

Värdegrund: t ex ansvar, hänsyn,
göra sitt bästa

Skolövergripande förväntningar: t ex
Komma i tid, följa instruktioner, vårdat språk

Situationsspecifika förväntningar i
allmänna utrymmen: t ex
matsalen, biblioteket, skolgården,
korridorerna

Situationsspecifika förväntningar i
klassrummet: t ex börja lektion,
gruppgenomgång, be om hjälp,
avsluta lektion

Exempel

Värdegrund

VÄLKOMMEN TILL KVARNBACKASKOLAN!

På Kvarnbackaskolan tar vi ansvar tillsammans, visar hänsyn mot varandra och gör vårt bästa i och utanför klassrummet!

Exempel

Samarbeta
Ansvara
Fokusera

Vi SAFT:ar!

Exempel

Förväntade beteenden

För att få en bra rast ska vi:

- Klä på oss och gå ut på skolgården snabbt
- Låta alla vara med och leka
- Fråga de som ser ensamma ut om de vill vara med och leka
- Säga förlåt om du råkat göra något dumt
- Komma in snabbt i klassrummet när rasten är slut

Läs mer på Fröken Karins blogg:
<http://frokenkarin.moobis.se/2016/03/15/forstarka-det-positiva/>

Träna sociala färdigheter

- Om ett barn inte kan läsa... då får han lära sig det
- Om ett barn inte kan simma... då får hon träna på det
- Om ett barn inte kan räkna... då lär vi henne det
- Om ett barn inte vet hur hen ska uppföra sig... Vad gör vi då? tjarar... tillrättavisar... ringer hem...?

Träna sociala färdigheter

- Barn kommer till skolan med olika väl utvecklade sociala färdigheter
- Bristande sociala färdigheter gör det både svårt att fungera tillsammans med andra och att tillgodogöra sig undervisning.
- Vi kan inte begära att elever ska bete sig så som vi vill om vi inte är säkra på att de vet hur de ska göra
- Det är alltid vuxenvärldens ansvar att skapa förutsättningar för eleverna att lyckas

Träna sociala färdigheter

- Det är ingen fundamental skillnad på att lära sig engelska eller matematik och att lära sig sociala beteenden
- Inläring sker genom instruktion/demonstration, övning och feedback
- På samma sätt som det finns en plan för vad en elev ska lära sig inom ett specifikt ämne under en viss årskurs bör det finnas en åldersanpassad plan för vad eleven behöver lära sig när det gäller sociala färdigheter

Exempel

Skapa förutsättning för förväntade beteenden

Komma i tid:

- Vad är sen ankomst? Ett förslag är att mer än 5 min sen ankomst ska skrivas upp i skolwebben. Detta ska visas för elever och föräldrar.
- Tips! Bildschema över dagen ska finnas tydligt för eleverna i alla klassrum. Gynnar alla elever framför allt nyarlända.
- Gemensam läxa för alla elever i skolan blir att klocka sin tid till skolan, när behöver jag gå hemifrån etc?
- Vad ska eleven göra när hen kommer försent? Det ska finnas en plan för vad varje klass ska göra när de kommer försent. Det kan vara en stående punkt på alla klassers klassråd.
- Vet alla elever om var klockan på väggen sitter. Kan man prata om fördelen med att använda armbandsur?
- Att använda TimeTimer individuellt eller i grupp skapar en förståelse för tid.
- Forumspel är ett utmärkt sätt att visa för eleverna hur olika situationer kan uppfattas av andra. Både vad gäller bra beteenden och felaktiga. Både elever och vuxna kan delta.
- Hur tar vi igen förlorad tid? Raster, läxor, kvarsittning?

Feedback

Lärarens uppmärksamhet som feedback. Så här ser det ofta ut:

	Positiv feedback (t ex beröm)	Negativ feedback (t ex tillsägelser)
Akademiska beteenden	20,36/timme	7,56/timme
Sociala beteenden	1,52/timme	19,20/timme

Feedback

- Det är svårt för barn att veta om de beter sig rätt om de inte får feedback på sina beteenden
- När vi ber elever sluta, talar vi bara om för eleverna vad de inte ska göra, det ger ingen information om vad de ska göra
- Positiv förstärkning fungerar både som feedback och uppmuntran

Feedback

- Ge uppmärksamhet, beröm, fysiks kontakt eller annan specifik positiv uppmärksamhet när eleverna gör bra saker
- Undvik att ge för mycket uppmärksamhet och reaktioner på mindre allvarliga problemskapande beteenden
- Kom ihåg 5:1-regeln om korrigerande feedback måste ges!
- Ha tydliga konsekvenser på allvarliga och väldefinierade problembeteenden, och använd dessa konsekvenser på ett systematiskt sätt
- Poäng- eller pollettsystem kan stötta pedagoger att komma ihåg att ge positiv feedback

Pollett-/poängsystem

Exempel

En tumme...

Vi räknar dem!

SWPBS i ett nötskal

Systematik

<p>Förväntningar i matsalen</p> <p>Samarbete</p> <ul style="list-style-type: none"> Vi hjälper varandra Vi ursäktar ljudnivån "low flow" (2) Vi påminner kamrater på ett trevligt sätt <p>Ansvar</p> <ul style="list-style-type: none"> Vi tittar på skylten Vi torkar efter oss Vi tar hjälp av vuxna 			
<p>Förtydliga förväntningar</p>	<p>Underlätta</p>	<p>Öva</p>	<p>Systematisk feedback</p>

Kort om nivå 2: Exempel på strategier

- Check in/check out – innebär att eleven "checkar in" och "checkar ut" med en bestämd vuxen på skolan varje dag
- Check and connect – är ett program för att förebygga avhopp från skolan. Varje elev tilldelas en stödperson som arbetar med eleven som mentor, rådgivare och samordnare
- First step to success – innebär att man tidigt screenar för att upptäcka elever i riskzonen
- Föräldraträningsprogram.
- Social färdighetsträning i grupp (typ ART).
- Tydliggörande pedagogiska verktyg, t ex scheman, tidshjälpmedel

Kort om nivå 3: För elever med stora behov

- Tillägg till nivå 1 och 2
- För elever med omfattande beteendeproblem eller stora inlärningssvårigheter
- Individuell funktionell kartläggning
- Andra individuella bedömningar, t ex psykolog, logoped, specialpedagog
- Ofta intensiva och ibland långvariga multikomponentinterventioner

Implementering – vad innebär det för skolan?

- Tar 3-5 år att implementera fullt ut
- Förankring hos och involvering av skolledningen
- Förankring bland ALL personal (minst 80%)
- Utbildning till ALL personal
- Bildande av PBS-team
- Bildande av arbetsgrupper (som involverar all personal)
- Implementeringsstöd till skolledningen
- Handledning till PBS-gruppen
- Skolans värdegrund → förväntade beteenden
- Nivå 2: i samverkan med elevhälsan
- Nivå 3: Skolan själv eller anlita utifrån?

Exempel

Implementering i praktiken

Mars 2014	1:a mejlkontakt kring SWPBS
Februari 2015	1:a möte med ledningsgrupp
Juni 2015	Introduktion för all personal, 80 % ja
Augusti 2015	Uppstart med all personal, arbetsgrupper
September 2015	1:a handledning med PBS-grupp Observation på skolan Uppföljning med alla personal, arbetsgrupper
	December 2015 Uppföljning med ledningsgrupp
Januari 2016	Implementeringsstart
April 2016	Påbörja planering av nivå 2

Exempel

Implementering i praktiken

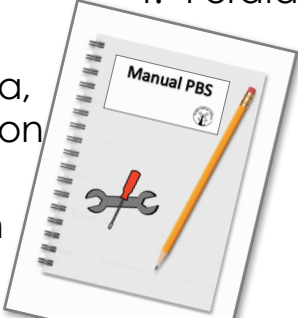
<p>2013</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inget gemensamt sätt • Svårt med många elever och förhållningssätt • Brandsläckning <p>2014</p> <ul style="list-style-type: none"> • Första info om PBS under VT. Beslut fattades • Utbildningar • 1 dag juni, 1 dag aug, ½ dag november • Grupparbeten påbörjades 	<p>2015</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupparbeten på under våren 3 tillfällen. Systemet bildas • Genrep i aug • Start augusti 2015 • Implementera, finslipa <p>2016</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvärdera • Utveckla • Inkluderas i Trygghetsarbetet • Nivå 2 utarbetas
--	--

Exempel

Arbetsgrupper

<p>Kvarnbacka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förväntade beteenden 2. Social färdighetsträning 3. Positiv feedback 4. Implementering, involvera eleverna 5. Involvera föräldrarna, extern kommunikation 6. Hantera problembeteenden 	<p>Lännersta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förväntningar 2. Förstärkningar 3. Träning 4. Föräldrar
--	---

Exempel

PBS-grupp

- Biträdande rektor – direkt länk till LG
- 1:e lärare
- Kurator – direkt länk till elevhälsan
- Fritidspedagog
- Specialpedagog från särskolan
- Övergripande specialpedagog

Exempel

Implementering i praktiken

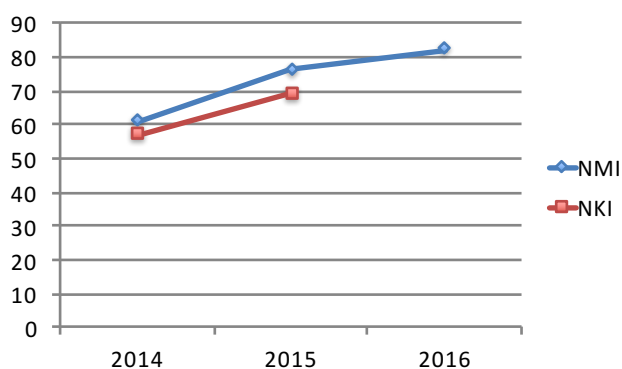
Farhågor och funderingar innan start

- “Experterna tar över”
- Konkurrera ut andra processer (IT, läs satsning, matematiklyft)
- Riskerna med kollektiva belöningar

Resultat hittills?

Lännersta Skola: Nöjd medarbetarindex
och Nöjd kundindex

Resultat?

Elevernas bild (utifrån intervjuer)

- "De vuxna ser oss mer när vi gör rätt"
- "De vuxna säger åt oss när vi gör fel, men nu säger de också åt oss när vi gör rätt, det är bra"
- "Jag tycker det är bra förväntningar"
- "Jag blir gladare för en egen tumme än när hela klassen får tummar."
- "Vi ska samarbeta för att vi ska vara bra vänner"
- "Ibland känns det orättvis när man gör något bra och de vuxna inte ser det"
- "Vi vill kunna önska belöningar"

Vidmakthållande?

- De flesta pedagogerna ger eleverna tillfällen att öva på förväntningarna vid introduktion, samt göra om och göra rätt i stunden.
- Alla anser att de förstärker bra beteenden på olika sätt, och tycker de kan göra det mer.
- Det är svårt att komma ihåg PBS när det blir stressigt.

Vad har vi lärt oss

- Låt personalen vara kreatörerna
- Lyssna på alla farhågor, ta dem på allvar och problemlös tillsammans
- Rektor är A och O
- Konstant arbete av analyser och finslipning krävs för vidmakthållande

Vad säger forskningen?

Forskningsstudier har bland annat visat att SWPBS leder till:

- Ökad förekomst av prosociala beteenden och minskning av problemskapande beteenden
- Förbättrad social kompetens bland eleverna
- Minskat användande av bestraffning/negativa konsekvenser
- Ökad upplevelse av säkerhet och trygghet på skolan
- Ökad akademisk måluppfyllelse
- Förbättrade resultat på motsvarigheten till nationella prov
- Ökad lärareffektivitet
- Ökad tro bland lärare på att de kan påverka elevernas utveckling och möjligheter att nå målen
- Ökad välbefinnande och minskad stress bland skolpersonal

McIntosh, K., Bennett, J. L., & Price, K. (2011) *Evaluation of Social and Academic Effects of School-wide Positive Behaviour Support in a Canadian School District*. *Exceptionality Education International*, 21, 46-60. vol 21/iss1/5

Exempel på instruktionsfilmer

- https://youtu.be/HO-M_QpiG5o
- <https://youtu.be/lulC6U3zSEg>